

A red tractor is shown from a side-rear perspective, pulling a red metal tillage implement through a field of young green plants. The implement has several black metal rollers and a central frame. The tractor's large, treaded tire is visible on the left. The background shows a vast field of similar young plants under a clear sky.

Dossier Praktijk- onderzoek voor biologische productie

We kunnen het ons vandaag niet voorstellen dat slechts een goeie twintig jaar geleden de eerste voorzichtige stappen werden gezet voor praktijkonderzoek bio in Vlaanderen. Tien jaar geleden bundelden de zes praktijkcentra die toen al bezig waren met biologisch onderzoek hun krachten in het CCBT. Ondertussen zijn ze al met acht en is er ook heel wat biogerelateerd onderzoek in het ILVO. In dit dossier schetsen we een beeld van wat er vandaag allemaal gebeurt op dit vlak.

Het CCBT bestaat 10 jaar

Het tweede lustrum van het Coördinatiecentrum praktijkgericht onderzoek en voorlichting voor de Biologische Teelt (CCBT) leek ons een uitgelezen moment om achteruit en vooruit te kijken met twee trekkers van het eerste uur. Voorzitter Bart Naeyaert is gedeputeerde voor Land- en tuinbouw in West-Vlaanderen en is al tien jaar voorzitter. Carmen Landuyt is ondertussen ook al tien jaar coördinator van CCBT.

Patrick Dieleman

“De oprichting is het resultaat van een studie binnen het toenmalige PCBT”, herinnert Bart Naeyaert zich. Het Provinciaal Centrum voor Biologische Teelt van Beitem (nu een deel van Inagro) had naast eigen onderzoek ook als taak om het praktijkonderzoek bio binnen heel Vlaanderen te coördineren. “We hebben toen in overleg met de Vlaamse overheid bekeken hoe we dat onderzoek met nog meer slagkracht konden coördineren. Een studiebureau bekeek de organisatie van het praktijkonderzoek, de coördinatie ervan en ook de communicatie. Daaruit kwam een formule naar voren die alle praktijkcentra samenbracht in één vzw. We hebben toen Carmen aangetrokken, die als taak kreeg om te coördineren, niet om onderzoek te doen. Het leuke was dat de Vlaamse overheid daar wat middelen tegenover zette, zodat het CCBT ook onderzoek helpt financieren. In de raad van bestuur zijn niet alleen de praktijkcentra vertegenwoordigd, maar ook landbouworganisaties die betrokken zijn bij biolandbouw en vertegenwoordigers van verschillende sectoren.”

Netwerken

CCBT is ook een manier om alle mensen die betrokken zijn bij een bepaald onderwerp samen te brengen. Carmen legt uit dat er evenementen zijn per deelsector, zoals voor varkens-, rundvee- of pluimveehouders. “Die worden deels georganiseerd door de technische comités van de proefcentra, maar ook deels door de biobedrijfsnetwerken van BioForum. En daarmee hebben we ook een goeie wisselwerking.” Bart bevestigt dat die wisselwerking belangrijk is om de onderzoeksvragen zo dicht mogelijk bij de praktijk gesteld te krijgen. “Zo vermijden we dat er onderzoek gebeurt waarin niemand geïnteresseerd is. Maar daarnaast moeten we zorgen dat men ook iets verder kijkt, en niet alleen focust op wat op dit moment aan de orde is. Daarin spelen zeker de onderzoekers een rol, die nieuwe ideeën aftoetsen bij telers en veehouders die heel concreet geconfronteerd worden met allerlei zaken in hun bedrijfsvoering. Daar zit een mooi evenwicht in om zowel op korte als op iets langere termijn goed te kunnen boeren. Persoonlijk heb ik bij ▶

deze organisatie nog geen enkele keer een slecht gevoel gehad, omdat het zo goed matcht.”

Samenwerken

Lukt het ook om onderzoekers van verschillende proefcentra te laten samenwerken? Bart merkt daar geen grote fricties in. Hij sluit niet uit dat dit onderhuids wel eens speelt, maar merkt dat Carmen perfect weet hoe ze die evenwichten moet bewaken en die zaken al op voorhand oplost. “Iedereen weet dat we eruit moeten raken, en dat lukt ook altijd. Ik vind de voorbereiding van een raad van bestuur heel belangrijk. Voor mij zijn de technische werkgroepen – die samen overleggen en samen keuzes maken – heilig. Als raad van bestuur kan je wel nog enkele vragen stellen, maar wat die mensen nodig en nuttig vinden voor het onderzoek is voor mij superbelangrijk.”

Carmen legt uit dat ze heel goed bewaken dat er geen dubbel onderzoek gebeurt. “PSKW en Inagro, bijvoorbeeld, hebben afgesproken dat PSKW zich meer op de kleinere teelten richt en Inagro meer op de grove groenten en akkerbouw. Sowieso leeft de

Carmen Landuyt:

“De sector heeft niet alleen behoefte aan onderzoek maar ook aan kennisuitwisseling.”

bezorgdheid om versnippering te vermijden.” Bart vult aan dat er veel meer vragen zijn, dan mensen om de antwoorden te zoeken. “Als er een vraag ligt, dan moet je bekijken hoe en door wie ze kan opgelost worden. ‘Eigendomsbewaking’ mag daarin niet spelen. Als we zelf niemand hebben, dan moeten we externe partners zoeken.” Carmen legt uit dat ze zo al enkele keren ‘uitweken’, omdat de vraag vanuit de sector prioritair is. Dat er nieuwe partners bijkwamen, gebeurde deels op vraag van die proefcentra, maar deels ook op vraag van de sector. “De biosnijbloemen, bijvoorbeeld. Dat is een sector die heel snel opkomt en groeit. De telers kwamen met vragen en het PCS heeft zich geëngageerd om deels om te schakelen naar bio en met dat onderzoek te beginnen. Zo zijn ze dus ook lid geworden van CCBT.”

Een tweede luik van de werking van CCBT is de communicatie, vervolgt Bart: “Het is daarbij nodig om een evenwicht te zoeken tussen de wil van de praktijkcentra om zelf te communiceren over hun onderzoek en de noodzaak om op Vlaams niveau overzicht te krijgen waar je over welk onderwerp informatie kan vinden. De filosofie van de CCBT-website is dat je er informatie vindt, maar je wordt meteen ook doorverwezen naar diegene die je er meer over kan vertellen.”

Evoluties

Is de werking geëvolueerd gedurende die 10 jaar? Carmen ziet wel wat evolutie in haar werk. “In het begin moest alles nog opgestart worden: website, nieuwsbrief, en moesten we een systeem vinden om samen met de proefcentra projecten op te zetten. Zelf vind ik het leuk dat we daarnaast op vraag van de telers projectjes kunnen opzetten, zoals het zelf bouwen van machines. De eerste netwerkdag werd door Inagro samen met PCG opgezet als een evenement rond kleinschalige groen-

Bart Naeyaert:

“Samenwerken is nodig: er zijn veel meer vragen dan mensen om de antwoorden te zoeken.”

teteelt. We hebben dat als koepel verder gezet, we doen dat nu om de twee jaar. We merken dat de sector dit apprecieert en voor ons is het plezant om het erbij te doen. Dit is geen onderzoek, maar er is ook heel veel behoefte aan kennisuitwisseling. We groeien in dat aspect. De netwerkdag van september kon niet doorgaan wegens corona. Daarom organiseren we binnenkort twee webinars rond mechanisatie.”

Op de vraag of er plannen zijn om nog bijkomende initiatieven op te starten, antwoordt Bart dat de huidige personeelsbezetting dat niet toelaat. “Maar als er wel ruimte zou zijn, dan zouden we de mogelijkheden bekijken om programma’s op te zetten met Europese partners, nog meer en breder te netwerken en op die manier meer middelen te verzamelen. Die ambitie nemen we deels op, maar met meer mensen en tijd zouden daar misschien extra kansen inzitten, bijvoorbeeld wanneer we nog nauwer zouden gaan samenwerken met NOBL (Netwerk Onderzoek Biologische Landbouw & voeding). Dat zou kansen bieden om fundamenteel onderzoek en praktijkonderzoek nog meer op elkaar te gaan afstemmen.”

Carmen vertelt dat CCBT wel wat Europees gerelateerde zaken opvolgt en samen met de proefcentra wel al enkele projecten heeft binnengehaald. “Maar er liggen inderdaad meer kansen, zeker nu de Europese Commissie de nieuwe Farm to Fork-strategie heeft gelanceerd. Er komt een actieplan voor bio en wellicht brengt dat ook meer onderzoeksmogelijkheden mee. Ik verwacht dat we nog veel kansen krijgen in de toekomst. De Commissie wil dat tegen 2030 25% van het landbouwareaal bio is. Zeker als we daar in Vlaanderen ook aan moeten helpen, is er nog werk aan de winkel. We zitten nu op 1,4%.”

Bart vindt het leuk om met de biosector te werken. “Het is een wat experimentele vorm van landbouw. Iedereen is aan het zoeken naar nieuwe methodieken. Dat creëert een omgeving waar het experimentele vanzelf inzit. Ik sta open voor alle systemen van landbouw. Ik denk niet dat we een systeem moeten opleggen, maar we moeten de kansen, mogelijkheden en onmogelijkheden van systemen tonen. CCBT doet dat op een behoorlijk efficiënte manier voor de biologische land- en tuinbouw. Je merkt ook dat zaken uit de bioteelt doorstromen naar de gangbare teelt, zoals bijvoorbeeld mechanische onkruidbestrijding en ook het preventief werken en voorkomen dat er een ziekte of plaag opduikt. Doordat je minder manieren hebt om een probleem op te lossen, moet je meer vooruitkijken. Dit is interessant voor de hele land- en tuinbouw, zowel plantaardig als dierlijk. Wat de toekomst betreft, zie ik dat de vraag naar bioproducten blijft groeien. Er zijn wat kanttekeningen bij te maken: het houdt risico's in, grond blijft een issue, de prijzen moeten hoog genoeg zijn ... dat is geen simpel verhaal. Daarom mag je bio niet opleggen. Iedereen moet uitzoeken of dat systeem voor hem haalbaar is.” ■

© EVELINE DRIESEN

Praktijk- onderzoek biologische teelt in beeld

Bij de oprichting in 2010 werden zes praktijkcentra lid van het CCBT. Het gaat om PIBO Campus, pcfruit, Proefcentrum Pamel, Proefbedrijf Pluimveehouderij, het PCBT (nu afdeling biologische productie van Inagro) en PCG (Kruishoutem). Twee jaar geleden sloten ook PSKW (Sint-Katelijne-Waver) en PCS (Destelbergen) aan. We polsten bij die centra naar hun onderzoek en hun samenwerking binnen het CCBT.

Ignace Deroo, consultant Biologische Land- en Tuinbouw; Eveline Driesen en Sander Van Haver, innovatieconsulenten Bio-omschakeling

Inagro pionierde in Vlaams bio-onderzoek

Lieven Delanote was erbij van in het prille begin, toen het toenmalige POVLT in 1998 het startschot gaf voor het bio-onderzoek. Vele jaren en onderzoeken later is de bio-afdeling van Inagro een begrip in Vlaanderen en de omliggende landen. Lieven heeft nu twaalf collega's. Joran Barbry nam de dagelijkse leiding van het onderzoek over en Lieven richt zich op de leiding van het proefbedrijf Biologische Landbouw, sectorontwikkeling en individuele bedrijfsbegeleiding.

Onderzoek

De afdeling biologische teelt van Inagro doet praktijkgericht onderzoek voor groenteteelt in de openlucht (kleinschalig en grootschalig), akkerbouw en voederteelten en dit zowel op het eigen proefbedrijf als bij biologische boeren in Vlaanderen. Op het proefbedrijf worden de proeven ingepast in een zesjarige rotatie met granen, kolen, aardappelen, eenjarige gras-klaver, prei en wortelen of knolselder. Ad hoc worden ook andere groenten ingepast en zijn er ook proeven met nieuwere teelten zoals soja, quinoa, lupines, kikkererwten en linzen.

De onderzoeksthema's lopen in grote mate gelijk met de vragen uit de gangbare teelt, maar worden benaderd vanuit een biologische insteek. Naast het verder uittesten van de teeltrotatie zijn er per teelt proeven in de brede range van bodembeheer (bemesting, bewerking, tussenteelten) tot rassen (zaadvaste of hybride rassen). De laatste jaren wordt extra ingezet op (meng-) teelt van veldbonen en voedererwten/droge erwten als veevoeder.

Gewasbeschermingsmiddelen zijn binnen het bioverhaal een heikel thema. Vanuit de biogedachte is het gebruik omstreden, maar de praktijk vraagt vaak naar oplossingen. Het onderzoek probeert antwoorden te vinden op de vele

vragen, maar is niet enkel gericht op het uitbreiden van het middenpalet. "In plaats daarvan zoeken we naar andere pistes zoals rassenkeuze, bodembeheer, natuurlijke evenwichten, mechanische onkruidbestrijdingen teeltrotaties."

Bio en niet-bio

Ook al is het gangbare onderzoek op Inagro veel groter, toch staat het biogedeelte niet onder druk. "Het is volledig afzonderlijk, zowel ruimtelijk, inhoudelijk als wat de medewerkers betreft. De directie geeft ons de nodige vrijheidsgraden en borgt de nodige werkmiddelen en investeringen. Dit is onze sterkte. Uiteraard zijn de symbolische 'wandelgangen' een belangrijke bron van inspiratie in de twee richtingen. Dat is voor beiden een win-winsituatie. Heel wat van onze proeven zijn ook relevant voor de gangbare collega's. En dit gaat verder dan alleen maar mechanische onkruidbestrijding. Omgekeerd leren wij ook veel van hun teeltexpertise." Lieven en Joran beschrijven de samenwerking binnen het CCBT als positief.

"CCBT zorgt voor een kanaal om andere onderzoekers te bereiken over de sectoren heen. Het initieert nieuwe projecten en er ontstaan raakvlakken met de andere proefcentra. Het geeft ook zichtbaarheid aan de proefcentra, onder meer door de tweemaaljaarlijkse netwerkdag en de nieuwsbrief en website BIOpraktijk. Bovendien zorgt het voor contacten met het beleid."

Toekomstige werking

De teeltrotatie, die nu al meer dan 20 jaar wordt gehanteerd, blijft de basis van het onderzoek. De bio-afdeling gaat ook letterlijk de boer op om telers te informeren en bij te staan in het realiseren van goede teelten, en dit op maat van het bedrijf. Dankzij zijn lange ervaring is Lieven hiervoor goed geplaatst. "Het inleven in ieder bedrijf is voor mij de basis van een goede advisering, ook als het gaat om kleine bedrijven – zoals de meeste CSA-bedrijven – of om grote

© EVELINE DRIESEN

bedrijven die produceren voor de groothandel of de verwerkende industrie." Op de vraag of hij dromen heeft, zegt Lieven dat hij vooral hoopt op een duurzame ontwikkeling van de sector met respect voor de boer, ons ecosysteem en de consument. "Idealiter doet Inagro dan alleen nog onderzoek op de biologische teelt."

PCG Kruishoutem richt zich op glas en overdekte teelt

"Biotelers die groenten onder beschutting telen, weten ons te vinden", vertelt Stefanie De Grootte. Zelf is ze al bijna twee jaar verantwoordelijk voor het bio-onderzoek op PCG. Er zijn teelten onder glas (verwarmde serre) en in plastic koepels. Recent werd zelfs het aantal koepels voor bio-onderzoek verdubbeld. Het bio-onderzoek uitgevoerd op PCG is heel vraaggestuurd. Zo kunnen telers onder andere via het technisch comité dat elk jaar in de herfst samenkomt hun input voor onderzoeksthema's doorgeven op basis van hun ervaringen tijdens het afgelopen seizoen.

Onderzoek

Belangrijke thema's voor het onderzoek onder glas zijn: wortelknobbelaaltjes (*Meloidogyne*), onderstammen- en rassenproeven, en bemesting. Bij de teelten onder koepels werd recent onderzoek opgestart naar de effecten van een meer agro-ecologische benadering van de

teelt, door het introduceren van meer verschillende soorten groenten en het gebruiken van mulch om de effecten op de bodem te monitoren. Daarnaast liepen er ook proeven om verschillende irrigatiemethoden met elkaar te vergelijken. In de toekomst wil men graag verder gaan op de ingeslagen weg van vraaggestuurd onderzoek. De thema's die hier aan belang zullen winnen zijn zeker het beheersen van plagen via biologische bestrijders en het testen van nieuwe (bio)rassen.

Samenwerking

Stefanie ervaart de projectmiddelen die het CCBT ter beschikking stelt om onderzoek mogelijk te maken als heel positief. "Die stellen ons in staat om op een zeer korte tijd heel gericht praktische problemen te onderzoeken." Ze ziet ook de meerwaarde van samenwerken met de andere proefcentra die lid zijn van het CCBT, omdat er zo overkoepelende projecten kunnen uitgevoerd worden en kennisoverdracht tussen sectoren mogelijk wordt. "CCBT zorgt voor een verhoging van de efficiëntie van het bio-onderzoek."

Aardbeien en kleinfruit op Proefcentrum Pamel

Het Proefcentrum Pamel, dat gespecialiseerd is in onderzoek voor kleinfruit en aardbeien, besliste in 2000 om enkel nog te focussen op biologische teelt. Er blijft echter ook veel interesse van gangbare telers in hun onderzoeksresultaten.

Brede waaier aan onderzoek

De focus van onderzoekers Sam Neefs, Bram De Keyzer en Arnout Heremans ligt op teelttechniek (bodem en bemesting), rassenonderzoek en het beheersen van plagen en ziekten. Meer en meer komen er ook vragen van kleine

tot middelgrote bedrijven over de plaats van aardbeien in een rotatie op een groentebedrijf. Junidragers vormen het grootste deel van het areaal. Er is zeker vraag naar doordragers om over een langere termijn aan de markt vraag te kunnen voldoen, maar verticillium en witziekte en ook de Aziatische fruitvlieg maken dit moeilijk.

Het plantgoed is een belangrijk onderzoeks domein bij frambozen. De Europese biowetgeving zegt dat het plantgoed biologisch moet zijn, maar de wenselijke rassen zijn nergens te koop. Vroeger werd gangbaar plantgoed in pot aangekocht (met ontheffing), maar dat bracht een grote aanvoer van gangbaar substraat mee. Gangbaar plantgoed met naakte wortel bleek ondermaats in kwaliteit. Uiteindelijk blijken *longcanes* (stekken) opgekweekt in biologisch substraat een mogelijke oplossing te zijn. Goed biologisch stekmateriaal is de volgende stap. Voorlopig wordt er nog gewerkt met oude rassen zonder licentie. Voor de inzet van nieuwe rassen zal men vermeerderingsbedrijven moeten overtuigen om zich te richten op de (kleine) markt van bioplantgoed.

Nieuw

Een nieuwigheid is het onderzoek naar de teelt van Schaarbeekse kriecken. Via een aanplantstelsel in hagen onderzoekt men of het mogelijk wordt om opnieuw op een rendabele manier kriecken te telen in de brede regio, met als voornaamste bestemming het brouwen van lambiekbieren.

Er komt meer aandacht voor de inrichting van het perceel en de keuze van infrastructuur en materialen. Er zal ook meer aandacht gaan naar de monitoring en beheersing van plagen in kleinfruit, waarvoor de kennis nog vrij beperkt is. Op basis van contacten met telers en evoluties in de wetgeving werkt het onderzoeksteam een aantal onderzoekspistes uit en legt die voor aan de telers tijdens het jaarlijkse technisch comité, maar ook tijdens de tweejaarlijkse proefveldbezoeken.

Bio-onderzoek groeit op pcfruit

Op pcfruit gebeurde al decennialang biogelateerd onderzoek, maar sinds 2008 is er een biologische appel- en perenboomgaard. In 2019 werd een biologisch kleinfruitperceel aangeplant (braam en framboos). De integratie van de diverse teeltaspecten is erg belangrijk voor biologische fruitteelt. Daarom neemt Renske Petré sinds 2019 de verantwoordelijkheid voor het integreren en demonstreren van de diverse onderzoeksbevindingen en voor de specifieke biovoorlichting.

Het bio-onderzoek in een notendop

Op het proefcentrum lopen een dertiental projecten, waarin een tiental onderzoekers vanuit diverse disciplines deeltijds actief zijn. Voorbeelden van onderzoek gerelateerd aan gewasbescherming zijn de geautomatiseerde monitoring van insecten, mogelijke bestrijdingsmethodes tegen boswantsen en schildwantsen, ecologische *attract & kill*-methodes en specifieke nettensystemen in de strijd tegen *Drosophila suzukii*, innovatieve bladluisbestrijding in kleinfruit, de nevenwerkingen van verschillende middelen in de biokleinfruitteelt, en de resistentie van fruitmotstammen tegen feromoonverwarring. ▶

© EVELINE DRIESEN

Voorbeelden van het onderzoek rond rasgevoeligheid zijn de optimalisatie van de teelt van Natyra, een veelbelovend schurftresistent appelras, en het recent gestarte onderzoek rond de teelt en vinificatie van schimmelresistente druivenrassen (PIWI's). Het bio-onderzoek heeft ook steeds meer aandacht voor de bodem en de omgeving. Dit is een evolutie die de onderzoekers eveneens in het gangbare onderzoek opmerken. Voorbeelden zijn het verbeteren van de oogstzekerheid en vruchtkwaliteit bij peer door het optimaliseren van het bestuivingsproces en intercropping in zachtfruit.

Input vanuit de sector

Input voor het bio-onderzoek haalt het proefcentrum vooral uit persoonlijke contacten van onderzoekers en voorlichters met de biotelers. Er zijn ook contacten met de biobedrijfsnetwerken, waarbij zeker dat van de pitfruittelers erg actief is. Via operationele groepen kunnen de telers bovendien hun wensen voor onderzoek meedelen. Wanneer er in de sector een bepaald probleem meer naar boven begint te komen, wordt dit samen met de biofruittelers besproken en/of afgetoetst, zodat hier rond verder kan gewerkt worden. Ook tijdens gewone opendeurdagen zijn bio-

telers aanwezig, maar er zijn ook specifieke rondgangen, meestal gekoppeld aan het begeleidingscomité van een bepaald project.

PSKW Sint-Katelijne-Waver focust op kleinschalige innovatieve teelten

In 2018 werd bij PSKW een perceel van een kleine hectare omgeschakeld, dat sinds begin dit jaar het biocertificaat draagt. Onderzoeker Sander Fleerackers startte in 2019 en is het aanspreekpunt voor alles wat met bio-onderzoek te maken heeft. Deze tak behoort tot de afdeling vollegrond, die bestaat naast de onderzoeksgroepen glas en bodem & water.

Onderzoek

De focus ligt voornamelijk op kleinschalige innovatieve teelten, zoals stokbonen, meloenen en artisjok. Vruchtgewassen (tomaten en komkommers) behoren niet tot de focus. Hierover zijn afspraken gemaakt met PCG. De thema's van het onderzoek hangen voornamelijk af van de insteek van het project waarvoor middelen ter beschikking zijn. Het kan gaan over onder meer rassenkeuze, teelttechniek, gewasbescherming of bodembeheer. Bij nieuwe teelten gaat het meer om allesomvattend onderzoek, dat bijvoorbeeld start met rassenonderzoek, maar ook de globale teelttechniek bekijkt.

De inspraak van telers over het onderzoek verloopt via een 'technisch comité bio'. De proeven worden gesteund door BelOrta, maar ook eigen middelen en subsidies via projecten financieren het onderzoek. Telers die advies wensen, kunnen zich telefonisch of per mail richten tot Sander. Ze kunnen ook een beroep doen op teeltadviseur Ilse Leenknecht (erkend biobedrijfsadviseur) voor

een advisering ter plaatse. Problemen die Sander en Ilse ervaren als 'regelmatig voorkomend' kunnen een insteek vormen voor toekomstig onderzoek.

In de toekomst

PSKW wil meer proeven kunnen aanleggen bij telers zelf. Sander maakt er een punt van om de telers eerst beter te leren kennen en hun wensen en noden te capteren. Hij is enthousiast over het warme onthaal dat hij overal krijgt en ervaart de biosector als open en communicatief. Er is een positieve samenwerking op het vlak van uitwisseling van teeltvervaring tussen PSKW en de telers. Alternatieve gewasbescherming interesseert Sander enorm. Daar zou hij graag nog meer op inzetten indien dit de telers interesseert. Ook innovatieve teelten zijn een leuk thema, zeker omdat de biosector graag experimenteert en nieuwe niches aanboort.

PCS Destelbergen helpt biobloemen boomen

Een sluimerende interesse bij een aantal biotelers leidde hen naar het telen van biologische bloemen. In 2018 startte PCS samen met BioForum en PCG een project rond biobloemen. Dat heeft ondertussen al wat weerklank gevonden. Het aantal telers van biologische bloemen groeide in twee jaar van 14 naar 33.

Onderzoek

Naast Liesbet Blindeman ontfermt ook Dieter Blancquaert zich over de biobloemen en -telers. Om ervaring op te doen, is ten behoeve van het onderzoek een kleine 10 are in omschakeling naar biologische productie. Het onderzoek spitst zich niet alleen toe op de teelt van de biologische bloemen in de openlucht, maar zoekt ook naar oplossingen om de houdbaarheid te verbeteren. In bio

mogen namelijk geen traditionele voorbehandelingsmiddelen aan het bloemenwater worden toegevoegd om bacterie-ontwikkeling en veroudering tegen te gaan. Men zet ook in op de bedrijfs-economische kant van het verhaal om tot een faire prijsberekening te komen. Een recent opgestart CCBT-project zoekt een antwoord op de vraag welke bloemen je zoal biologisch kan telen in de openlucht. Dit gaat samen met het onderzoek naar het verbreden van de aanbodperiode en het verbeteren van de bloemkwaliteit. De onderzoekers ervaren samenwerken binnen het CCBT als positief. “De sterkte van CCBT is dat het verschillende onderzoekers uit diverse proefcentra samenbrengt, waardoor er nieuwe ideeën ontstaan en nieuwe projecten over de sectoren heen worden geïnitieerd.” Mooi is ook dat het onderzoek en de samenwerking ertoe leiden dat de biosnijbloementelers een antwoord kunnen bieden aan de vraag van grotere afnemers zoals BioPlanet. Hierbij worden de telers door BioForum en het PCS begeleid om tot een succesvol B2B-verhaal te laten groeien.

Toekomst

Er wordt ook al voorzichtig gedacht om ook in de boomkwekerij ervaring op te doen met biologische teelt. De groensector vraagt via de openbare besturen naar duurzaam plantmateriaal. Misschien komt de teelt in potten in beeld als de nieuwe bioverordening in voege treedt, maar Liesbet hoopt vooral op een groei van de biobloemensector.

Niet-chemische bestrijding bloedluis op Proefbedrijf Pluimveehouderij Geel

Niet-chemisch mijten bestrijden

Sinds 2018 loopt het project MiteControl, een Europees project met Nederland, Frankrijk en het Verenigd Koninkrijk, waarbinnen drie niet-chemische strategieën ontwikkeld werden voor de preventieve behandeling tegen rode vogelmijt (bloedluis). Het doel is om duurzame alternatieven voor het gebruik van niet-selectieve pesticiden tegen bloedluis te kunnen aanbieden. Zo zet men bijvoorbeeld roofmijten uit die bloedluizen opeten. Momenteel test men in de stal van het Proefbedrijf Pluimveehouderij alle drie de strategieën uit. In totaal gaat het om ongeveer 31.000 hennen. Daarnaast test men dit ook uit op twee Belgische, vier Franse en vier Britse pilootbedrijven, waaronder enkele biobedrijven. Die bedrijven worden van zeer nabij opgevolgd door de onderzoekers, die er minstens één keer per maand langskomen. Ook de leveranciers van de producten zijn nauw betrokken bij de proefopzet. Voor meer info kan je terecht op www.provincieantwerpen.be, zoekterm ‘Mitecontrol’. Voor vragen kan je terecht bij onderzoekers Hanne Nijs en Nathalie Sleeckx. De proef is nog volop bezig, maar vanaf 2022 wil men over de bevindingen communiceren naar de sector. ■

Onderzoek bio op het ILVO

Behalve in de verschillende proefcentra voor land- en tuinbouw gebeurt er ook op het ILVO heel wat onderzoek met betrekking tot biologische productie. De onderzoeksactiviteiten zijn gestructureerd in de eenheden Dier, Plant, Landbouw & Maatschappij en Technologie & Voeding. Elke eenheid zet gedeeltelijk in op bio-onderzoek. De uitwisseling van kennis die resulteert uit gangbare en biologische proefopstellingen wordt als een grote meerwaarde ervaren. ILVO kiest er bewust voor om meer te focussen op de achterliggende agro-ecologische principes. Ze willen zo een grotere groep landbouwers bereiken, die elk binnen hun mogelijkheden stappen vooruit zetten naar duurzame voedselproductie.

Speerpunten voor de toekomst zijn enerzijds de uitbouw van het Llaebio (Living Lab Agro-ecologie & Biologische Landbouw), waarin steeds meer organisaties en bedrijven betrokken geraken en anderzijds het onderzoek dat zal gebeuren op de site van het agro-ecologisch proefplatform in Hansbeke. Onderwerpen die in de toekomst meer aandacht zullen krijgen zijn onder meer het werken aan de cohesie tussen plantaardige en dierlijke sectoren op regionaal niveau, de samenhang van landbouwbedrijven met actoren uit hun landelijke omgeving en combinaties van agroforestry en voedselproductie. Ook het onderwerp ‘verdienmodellen’ staat hoog op de agenda. Daarnaast zijn er enkele belangrijke thema’s voor de komende jaren, zoals klimaatbestendigheid, koolstofopslag, inzetten op circulaire economie, het beperken van externe inputs en het optimaliseren van waterkwaliteit. ■

Voor meer informatie over bio kan je terecht bij Ignace Deroo, consultant Biologische Land- en Tuinbouw, erkend biobedrijfsadviseur via ignace.deroo@boerenbond.be of bij onze innovatieconsulenten Bio-omschakeling (Bio zoekt boer) Sander Van Haver en Eveline Driesen via sander.van.haver@biozoektboer.be of eveline.driesen@biozoektboer.be.

